

dobra čovječanstva (Zone), pa se spominjala mogućnost povjeravanja tih sporova "odgovarajućem tijelu koje bi se osnovalo u okviru (stalne) organizacije, ili vezano uz nju, kao alternativa *ad hoc* postupcima".³ Prvi izravan prijedlog o osnivanju Međunarodnog suda za pravo mora iznijelo je (1973) izaslanstvo Sjedinjenih Američkih Država tijekom rasprave u Odboru za morsko dno.⁴ Nova sudska institucija svakako je dobro došla jer se mogu očekivati novi brojniji, pa čak i kompliciraniji sporovi posebice poslije započinjanja komercijalnog iskorištavanja rudnog bogatstva općeg dobra čovječanstva, tj. Zone.⁵

Međunarodni sud za pravo mora će osnovati Vijeće za sporove o morskom dnu za rješavanje sporova koji nastanu u svezi s iskorištavanjem prirodnih bogatstava općeg dobra čovječanstva tj. Zone (engl. *Sea-Bed Disputes Chamber*, franc. *Chambre pour le règlement de différends relatifs au fond des mers*). Prvi prijedlozi o osnivanju foruma za rješavanje sporova vezanih isključivo uz istraživanje i iskorištavanje Zone mogu se naći u dokumentima koji se odnose na normativno uređenje strukture i rada nove, međunarodne organizacije (Međunarodne vlasti za morsko dno).⁶ Iako je nezahvalno davati ocjene i zaključke o sustavu koji još nije verificiran u praksi, Vijeće za sporove o morskom dnu je specijalizirano tijelo, koje će, vjerujemo, imati veoma važnu ulogu u primjeni i funkcioniranju mehanizma mirnog rješavanja sporova, kreiranog u Konvenciji.

Odredbe kojima se ustanovljava Vijeće za sporove o morskom dnu sadržane su u čl. 14. odsjeka 1. i u čl. 35, 36, 37, 38, 39 i 40. odsjeka 4. Aneksa VI. Konvencije. Nadležnost Vijeća za sporove o morskom dnu izričito je određena u čl. 187. Ovlaštenja i djelovanje određeni su u čl. 188, 189, 190. i 191. odsjeka 5, dijela XI. Konvencije UN o pravu mora.

U t. 3. čl. 288. posebno se uređuje nadležnost Vijeća za sporove o morskom dnu Međunarodnog suda za pravo mora i arbitražnih sudova u pogledu sporova vezanih za djelatnosti u Zoni. Ta je nadležnost šira od one koja se redovito povjerava međunarodnim sudovima i arbitraži, jer zalazi i u djelokrug međunarodnog nadgledanja, (*international supervision*) djelatnosti koje se poduzimaju radi istraživanja i iskorištavanja rudnog bogatstva općeg dobra čovječanstva.

2. Ustanovljenje Vijeća za sporove o morskom dnu

Establishing the Sea-bed Disputes Chamber

U čl. 14. odsjeka 1. Aneksa VI. Konvencije UN o pravu mora ustanovljuje se vijeće za sporove u morskom dnu.

"Ustanovljuje se Vijeće za sporove o morskom dnu u skladu s odredbama odsjeka 4. ovog Aneksa. Njegova nadležnost, ovlaštenja i djelovanje određeni su u dijelu XI. odsjeku 5."

Ustanovljenje Vijeća za sporove o morskom dnu uslijedilo je nakon odustajanja od ideje o ustanovljenju posebnog Suda za morsko dno kao jednog od glavnih organa Vlasti za morsko dno, koji bi se bavio isključivo sporovima o morskom dnu. Tako su, Single Negotiating Text predočen sudionicima konferencije na kraju zasjedanja u Ženevi 1975. i Revised Single Negotiating Text predočen u proljeće 1976, sadržavali detaljno razradene odredbe o posebnom Sudu za sporove o morskom dnu kao organu Vlasti za morsko dno. To je obilježje tzv. *funkcionalnog pristupa* sustavu rješavanja sporova. Inače, na konferenciji su postojale razlike u gledištima u najprikladnijem forumu kojemu će se povjeravati sporovi o tumačenju ili u primjeni Konvencije. Na posebnom tzv. vikend-zasjedanju 1975. u Montreuxu riješeno je važno pitanje selekcije međunarodnih foruma koji bi u okviru svoje nadležnosti (u rješavanju sporova u primjeni i sporova o tumačenju konvencije) donosili obvezujuće odluke. Kompromis je postignut između četiri osnovna gledišta. Jedan broj država zagovarao je Međunarodni sud u Hagu (koji je već bio donio nekoliko odluka iz područja međunarodnog prava mora) kao jedini međunarodni forum za donošenje obvezujućih odluka, ali su se suprostavile gotovo sve zemlje u razvoju. Inzistirali su na novom, posebnom sudu za pravo mora, tvrdeći kako Međunarodni sud u Hagu ne razumije nove trendove u međunarodnome pravu i kako neće biti u stanju svojim odlukama potvrđivati volju Treće konferencije. Manji broj država zagovarao je arbitražu, navodeći da se arbitraža spominje u najvećem broju međunarodnih pomorskih ugovora. Jedna grupa država je energično zagovarala tzv. funkcionalni pristup (*functional approach*). Predlagala je da se ustanovi poseban postupak za svaku specifičnu skupinu sporova: npr. za sporove u području morskog rudarstva, plovidbe, ribolova, onečišćenja morskog okoliša i znanstvenog istraživanja mora. Smatrali su da su mnogi sporovi zapravo tehničke naravi i da ih ne bi trebali rješavati isključivo pravnici. Arbitre bi valjalo birati s popisa stručnjaka koji će se sastavljati u odgovarajućim međunarodnim organizacijama, u Međunarodnoj pomorskoj organizaciji naprimjer ili u Organizaciji UN za poljodjelstvo i prehranu.⁷ Na kraju je postignut *kompromis iz Montreuxa*, kako ga je nazvao nizozemski profesor Willem Riphagen. On se sastojao u prihvaćanju prava svake države, stranke Konvencije UN o pravu mora, da se sama izjasni koji će od četiri predložena modela usvojiti.

Prijedlog o ustanovljenju nove sudske institucije za sporove o morskom dnu posebice su podržavale zemlje u razvoju koje su kasnije najviše zagovarale odustajanje od Suda za morsko dno. Na zasjedanju

konferencije 1977. definitivno se odustalo od Suda za morsko dno. Prijedlog o ustanovljenju Vijeća za sporove o morskom dnu unio je predsjednik konferencije Hamilton Sh. Amerasinghe u drugu verziju Revised Single Negotiating Text-a u čl. 15. Anexa II. U *Informal Composite Negotiating Text*-u taj članak postaje čl. 15. Aneksa V.

Temeljem t. 1. čl. 35. Aneksa VI. Vijeće za sporove o morskom dnu će sačinjavati jedanaest sudaca, koje će, između sebe izabrati većinom glasova sami suci Međunarodnog suda za pravo mora. U verziji neslužbenog nacrtu Konvencije do 15. srpnja 1977.⁸ u t. 1. čl. 37. izbor članova Vijeća trebala je obaviti Skupština Vlasti za morsko dno. Kasnije je to rješenje napušteno. Argument napuštanja veze Vijeća i Vlasti Adede objašnjava: budući da 21 suca Međunarodnog suda za pravo mora treba birati konferencija Država članica Konvencije UN o pravu mora, koja će se sastojati od istih članova kao i Skupština Vlasti za morsko dno, ne ukazuje se potreba za "drugim glasovanjem o povjerenju" koje se podrazumijeva davanjem Skupštini Vlasti ovlaštenja da bira 11 sudaca Vijeća za sporove o morskom dnu sa liste 21 već izabranog suca od strane konferencije članica Konvencije.⁹

Skupština je, može se ipak reći, zadržala "svoju ulogu u odabiranju (ne izboru) članova Vijeća s tim što je njen izbor ograničen na članove Suda"¹⁰ Vijeće nije u cjelosti izolirano od Skupštine Vlasti. Skupština Međunarodne vlasti za morsko dno može, glede zastupljenosti pravnih sustava i pravične zemljopisne zastupljenosti u Vijeću, sudcima dati preporuke općenite naravi (čl. 35. t. 2. Statuta Međunarodnoga suda za pravo mora). Prigodom izbora, suci su dužni o tim preporukama voditi računa. Uvjet je, dakle, da se prigodom izbora sudaca osigura zastupljenost u Vijeću glavnih pravnih sustava u svijetu i pravična zemljopisna zastupljenost.¹¹ Suci Vijeća za sporove o morskom dnu biraju se na tri godine, a nakon isteka tog roka mogu ponovo biti birani i za drugo trogodišnje razdoblje. Mandat je, dakle, ograničen na ukupno šest godina. Ako nastane prazno mjesto u Vijeću. Sud će izabrati suca koji će dovršiti mandat svog prethodnika. Vijeće bira predsjednika između svojih članova i on obavlja svoju dužnost u razdoblju za koje je Vijeće izabrano. Za konstituiranje Vijeća za sporove o morskom dnu potreban je kvorum od sedam u Vijeće izabranih sudaca.

U odnosu na Međunarodni sud za pravo mora Vijeće je autonomna sudska institucija. Dok predsjednik Međunarodnog suda za pravo koji obavlja različite poslove u Sudu (predsjedava sjednicama suda, imenuje suce Arbitražnog suda, potpisuje presude i dr.) može predsjedavati i sjednicama sudskih vijeća, ne može sjednicama Vijeća za sporove o morskom dnu. I kad se govori o "nadležnosti Suda" (engl. *jurisdiction of the Tribunal*), pod tim izrazom valja razumijevati mjerodavnost samoga suda, ali i svih njegovih

posebnih (specijalnih) vijeća, ustanovljenih u skladu s čl. 15. Statuta, uključujući vijeće koje se može osnovati na temelju čl. 188 t. 1. (a) Konvencije UN o pravu mora, ali ne i mjerodavnost Vijeća za sporove o morskom dnu, jer je ona posebno uređena u čl. 288. t. 3. Konvencije.

Pristup Vijeću za sporove o morskom dnu, koji je čini se nešto više otvoren negoli Sudu i pristup drugim posebnim vijećima Suda koji će se osnovati na osnovi čl. 15. Statuta, uređen je u dijelu XI. Konvencije, odsjeku 5. (čl. 186-191) i u Statutu Međunarodnog suda za pravo mora, čl. 37. I odredba u čl. 291. t. 2. Konvencije otvara postupke i forume za rješavanje sporova u dijelu XI. (odredbe o Zoni) odsjeku 5 (rješavanje sporova i savjetodavna mišljenja) Konvencije "pravnim subjektima koji nisu državne stranke", podložno uvjetima navedenim u tome odsjeku, posebice u čl. 187. U tom se članku razlikuju pojedine kategorije sporova i za neke od njih otvara se pristup Vijeću za sporove o morskom dnu:

(a) Međunarodnoj vlasti za morsko dno,

(b) poduzeću (koje će, u ime Vlasti, obavljati različite djelatnosti u Zoni navedene u čl. 170. Konvencije),

(c) državnim poduzećima, pravnim i fizičkim osobama.

Vijeće za sporove o morskom dnu Međunarodnog suda za pravo mora, prema čl. 37. Statuta Međunarodnog suda za pravo mora, otvoreno je državama strankama, Međunarodnoj vlasti za morsko dno i drugim subjektima spomenutim u dijelu XI. - odsjeku 5. Konvencije. Vijeće je, dakle, otvoreno "entitetima" različitim od država, odnosno svima za koje se očekuje da će poduzimati istraživanje i iskorišavanje prirodnih bogatstava Zone.¹²

Vijeće je, kao dio međunarodnog suda za pravo mora, omogućilo Sudu da temeljem čl. 37. Statuta ostvari izuzetno rijetko svojstvo "da kroz svoje Vijeće za sporove o morskom dnu bude jedini forum za obvezno rješavanje sporova prema *Monteux formuli* pred kojim imaju pristup kako države tako i fizičke ili pravne osobe".¹³ Ovo specifično svojstvo Vijeća uzrokovano je "suvremenim razvojem materijalnog (substancijalnog) međunarodnog prava mora i snažno istaknutim komercijalnim obilježjima Konvencije, a posebice dijela koji se odnosi na Zonu",¹⁴ te će svakako valjati preispitati definiciju međunarodnog prava i subjekta međunarodnog prava.

Vijeće primjenjuje:

(a) Konvenciju UN o pravu mora;

(b) druga pravila međunarodnog prava koja nisu u suprotnosti s tom konvencijom;

(c) pravila, propise i postupke Međunarodne vlasti donijete u skladu s Konvencijom UN o pravu mora;

(d) propise o ugovorima kojima su uređeni odnosi u Zoni u sporovima koji su nastali u ostvarivanju tih ugovora.¹⁵

Na osnovi čl. 39. Statuta Međunarodnog suda za pravo mora, odluke Vijeća izvršne su na područjima država stranaka na isti način kao i presude ili naredbe najvišeg suda države stranke u čijem se području izvršenje odluke traži. Osigurava se, dakle, izvršenje odluka Vijeća za sporove o morskom dnu u svim državama strankama bez obzira je li država na čijem se teritoriju izvršenje traži i stranka u sporu u kojem je donesena odluka (čije se izvršenje traži). Davanjem izvršnosti odlukama Vijeća na teritorijama svih država stranaka, željelo se "osigurati puno poštivanje općeg dobra čovječanstva".

Spor se podnosi na rješavanje Vijeću za sporove o morskom dnu (jednako kao i Međunarodnom sudu za pravo mora, jer se sve prikladne odredbe o postupku pred Sudom primjenjuju i u postupku pred Vijećem):

- a) pismenim zahtjevom (tužbom) stranke (ili stranaka) u sporu ili
- b) priopćenjem kompromisa, posebnog sporazuma stranaka u sporu o iznošenju spora pred Vijeće.

Smatra se da je presudu koju je donijelo Vijeće izrekao sam Sud.

Temeljem čl. 36. Statuta Vijeća za sporove o morskom dnu osnovat će *ad hoc* vijeće radi razmatranja posebnih sporova između država stranaka Konvencije UN o pravu mora nastalih u primjeni ili o tumačenju Konvencije i aneksa III. i IV. uz Konvenciju koji se odnosi na Zonu. Vijeće će sačinjavati trojica sudaca koje će imenovati suci Vijeća između sebe, uz odobrenje stranaka u sporu. Sastav, dakle, određuje Vijeće uz odobrenje stranaka. Nužnost odobrenja stranaka ograničit će slobodu djelovanja Vijeća u određivanju svojih članova koji će sačinjavati *ad hoc* vijeće.¹⁶ Ako se stranke u sporu ne slažu glede sastava *ad hoc* vijeća, svaka će stranka imenovati jednog člana (između sudaca Vijeća za sporove o morskom dnu), a tako imenovani članovi sporazumno će postaviti trećeg člana. Ako se ni na taj način ne uspije formirati *ad hoc* vijeće, sporna imenovanja obaviti će - pošto se savjetovao sa strankama - predsjednik Vijeća za sporove o morskom dnu. Suci, članovi *ad hoc* vijeća, ne smiju biti u službi a ni državljani bilo koje stranke u sporu. *Ad hoc* vijeće rješavat će sporove između država koji su i u nadležnosti specijalnih vijeća Međunarodnog suda za pravo mora. *Ad hoc* vijeće je, rekli bismo, kompromisno rješenje onih koji su zagovarali da za sporove o morskom dnu između država stranaka Konvencije treba osigurati izbor postupaka iz čl. 287. odsjeka 2. dijela XV. i onih koji su zagovarali isključivu nadležnost Vijeća za sporove o morskom dnu.

3. Nadležnost Vijeća za sporove o morskom dnu

The Sea-bed Disputes Chamber Jurisdiction

Odsjek 5, dijela XI. u čl. 186, 187, 188, 189, 190 i 191. sadrži odredbe o nadležnosti i kompetencijama Vijeća za sporove o morskom dnu.

U čl. 187. definirani su tipovi sporova koji bi se iznijeli pred Vijeće. Vijeće je nadležno za rješavanje svih sporova:

a) između država stranaka Konvencije UN o pravu mora, a spor je u primjeni ili o tumačenju odredaba Konvencije koji uređuju odnose u području općeg dobra čovječanstva, tj. u Zoni (ne samo odredaba u dijelu XI. Konvencije nego i onih u aneksima uz Konvenciju);

b) između države stranke Konvencije i Međunarodne vlasti za morsko dno koji su nastali zbog kršenja propisa, pravila i postupaka koji se odnose na Zonu ili zbog akata međunarodne vlasti za koje se tvrdi da su donijeti prekorajenjem nadležnosti ili zloupotrebom ovlaštenja;

c) između stranaka ugovora o djelatnostima u Zoni (država, međunarodne vlasti za morsko dno, Poduzeća Vlasti, državnih poduzeća, fizičkih i pravnih osoba) u sporu o tumačenju ili u primjeni toga ugovora, ili zbog djelatnosti uzrokovana šteta ili su zbog toga narušeni interesi druge stranke ugovora;

d) između Međunarodne vlasti za morsko dno i subjekta (osobe) koja želi zaključiti ugovor o obavljanju djelatnosti u Zoni, u sporu zbog toga jer je vlast odbila zaključiti ugovor, ili zbog pravnih pitanja koja su nastala tijekom pregovaranja o zaključenju ugovora;

e) između Međunarodne vlasti za morsko dno i države stranke, državnog poduzeća ili fizičke ili pravne osobe, zbog štete koja je uzrokovana nedopuštenim činima u ostvarivanju ovlaštenja Međunarodne vlasti za morsko dno (uključujući i štetu nanijetu djelatnostima osoblja međunarodne vlasti);

f) sve druge sporove za koje je nadležnost Vijeća za sporove o morskom dnu predviđena u Konvenciji UN o pravu mora.

Temeljem čl. 189. Konvencije, Vijeće za sporove o morskom dnu ne izjašnjava se o tome jesu li neka pravila, propisi ili postupci Vlasti u skladu s Konvencijom, niti ih može proglasiti nevažećim. Može, međutim, odlučiti je li u pojedinačnom slučaju neko pravno pravilo zakonito primijenjeno.¹⁷ Diskrecijske ovlasti Vlasti za morsko dno ne podliježu "sudskoj reviziji" od strane Vijeća za sporove o morskom dnu. Ovo ograničenje nadležnosti Vijeća u pogledu odluka Vlasti je zaštita Vlasti od "naknadnog sudskog ocjenjivanja" njenih zakonodavnih i diskrecijskih ovlasti.

Vijeće ne može diskrecijsko pravo Vlasti zamijeniti svojim.¹⁸

Vijeće za morsko dno ovlašteno je davati savjetodavna mišljenja Skupštini ili Vijeću Međunarodne vlasti za morsko dno o svim pravnim pitanjima koji su u njihovu djelokrugu.¹⁹ Vijeće daje savjetodavna mišljenja po hitnome postupku (čl. 191). To je još jedno jedinstveno, specifično svojstvo Vijeća, koje nije dobio ni jedan drugi forum za obvezno rješavanje sporova po *Montreux formuli*. Vijeće ima savjetodavnu funkciju (nema je Međunarodni sud za pravo mora), ali samo u određenim situacijama koje nastaju u svezi s istraživanjem i iskorištavanjem prirodnih bogatstava Zone. Pomoćni organi Vijeća Međunarodne vlasti za morsko dno ne mogu tražiti savjetodavno mišljenje direktno od Vijeća za sporove o morskom dnu, ali to mogu zatražiti posredno preko Vijeća ili Skupštine.

Ideja da se i državama dâ pravo da zatraže savjetodavno mišljenje od Vijeća za sporove o morskom dnu nije prihvaćena.

BILJEŠKE

REFERENCES

¹ Konvencija UN o pravu mora usvojena je 30. travnja 1982. sa 130 glasova za, 4 glasa protiv i 17 uzdržanih glasova. Nakon usvajanja Konvencije, redakcijski odbor je obavio konačno dotjerivanje teksta i na svečanoj sjednici u Montego Bayu (Jamajka) 10. prosinca 1982. Konvencija UN o pravu mora je potpisana.

V. tekst Konvencije: *The Law of the Sea, Official Text of the United Nations Convention on the Law of the Sea with Annexes and Index, Final Act of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Introductory Material on the Convention and the Conference*, United Nations, New York, 1983.

Tekstu Konvencije prethodili su: *Informal single negotiating text*, Doc.A/CONF.62/WP.8/Parts I, II, III of 7, May 1975, dio koji se odnosi na mirno rješavanje sporova A/CONF.62/WP.9 i prva revidirana verzija tog dijela A/CONF.62/WP.9/Rev.1. Revidirana verzija cjelokupnog teksta: *Revised single negotiating text*, Doc.A/CONF.62/WP.8/Rev.1/Parts I, II, III. and Part IV. (druga revidirana verzija dijela koje se odnosi na mirno rješavanje sporova) A/CONF.62/WP.9/Rev.2.

Informal composite negotiating text, Doc.A/CONF.62/WP.10 and ADD 1 of 15. July 1977. (zajedno s memorandumom predsjednika konferencije). Revidirana verzija: *Informal composite negotiating text - Revision 1*, Doc.A/CONF.62/WP.10/Rev.1. of 28. April 1979. Druga revidirana verzija: *Informal composite negotiating text - Revision 2*, Doc.A/CONF.62/WP.10/Rev.2 of 11. April 1980.

Draft Convention on the Law of the Sea (Informal text), Doc.A/CONF.62/WP.10/Rev.3 (zajedno s memorandumom predsjednika konferencije). Nacrt je ustvari treća revidirana verzija neslužbenog nacrta konvencije iz 1977.

Draft Convention on the Law of the Sea, Doc.A/CONF.62/L.78 of 28. August 1981.

² Odbor za morsko dno (puni naziv: Odbor za miroljubivu uporabu morskog i oceanskog dna izvan granica nacionalne jurisdikcije) bio je utemeljen rezolucijom Opće skupštine UN 2467 A (XXIII) od 21. prosinca 1968. radi proučavanja aktualnih pitanja međunarodnog prava mora. Sastavili su ga predstavnici 42 države. Poslije se taj broj povećava, pa je u Odboru krajem 1973. bila predstavljena 91 država. Odbor je pripremio vrijednu dokumentaciju (objavljena je u šest svezaka) za Treću konferenciju UN o

pravu mora, *Docs. A/7230, A/7622 & Add.1, A/8021, A/8421, A/8721 i A/9021*. U Odboru za morsko dno (1969-1973) bilo je podnijeto nekoliko prijedloga o rješavanju sporova, prije svega onih koji bi mogli nastati iskorištavanjem rudnog bogatstva morskog dna. Nekoliko prijedloga se podnijelo i o rješavanju sporova vezanih uz ribolov, onečišćenje morskog okoliša i znanstveno istraživanje mora. Najcjelovitiji su bili prijedlozi Malte i Sjedinjenih Američkih Država. U prijedlogu Malte predviđao se postupak rješavanja sporova i osnivanje međunarodnog pomorskog suda (uporabljjen je naziv: *International Maritime Court*) za sve sporove u "međunarodnom oceanskom prostoru" (*International Ocean Space*). U američkom prijedlogu, koji je podnijet Odboru na njegovu zadnjem zasjedanju, predviđalo se osnivanje Međunarodnog suda za pravo mora (*Law of the Sea Tribunal*) za sve sporove u primjeni i o tumačenju buduće konvencije o pravu mora. Države su, međutim, mogle svoj spor podnijeti i arbitraži, ako su se stranke o tome složile u bilo kojem općem, regionalnom ili posebnom ugovoru. O tim prijedlozima v. analizu koju je načinio L. Sohn, A Tribunal for the Sea-Bed of the Ocean, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, No. 32, 1972, S. 253 et seq.

³ V. *Doc. A/AC.138/12 (and Corr. 1 and Add. 1 and Add. 1/Corr. 1)*, para 79. Reproduciran je u izvješću Odbora za morsko dno, *Report of the Committee on the Peaceful Uses of the Sea-Bed and the Ocean Floor Beyond the Limits of National Jurisdiction (1969)*, *Doc A/7622 & Add. 1*, pp. 114-117.

⁴ *Doc. A/AC.138/97, Annex VI, No.6*. Tom je prilikom grupa zapadnoeuropskih država također predložila osnivanje posebnog suda, ali samo za rješavanje sporova između Međunarodne vlasti i sugovarača (entiteta, odnosno subjekata koji su s Vlašću ugovorili obavljanje djelatnosti radi istraživanja ili iskorištavanja prirodnih bogatstava u Zoni).

⁵ O Zoni vidi pobliže: Rudolf, *Međunarodno pravo mora*, Zagreb, 1985, str. 308-324.

⁶ V. *Doc. A/AC.138/94/Add. 1*.

⁷ V. izlaganje predstavnika Bugarske u plenumu Treće konferencije UN o pravu mora tijekom njena četvrtoga zasjedanja, *Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Official Records*, Vol. V, p. 29 para. 76, Argentine, *ibidem*, pp. 18.19 para. 52 i Mauricijusa, *ibidem*, p. 37 para. 13.

⁸ Vidi: *Doc.A/CONF.62/WP.10 and Add. 1* of 15 July 1977 (zajedno s memorandumom predsjednika); *Doc.A/CONF.62/WP.10/Rev.1* of 28. April 1979. V. također drugu revidiranu verziju, *Doc. A/CONF.62/WP.10/Rev.2* of 11 April 1980.

⁹ ADEDE, *The System for Settlement of Disputes under the United Nations Convention on the Law of the Sea*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht-Boston-Lanchaster, 1987, p. 185.

¹⁰ O razlici "postupka odabira" i "postupka izbora" vidi pobliže ROSENNE & SOHN (Volume editors), *United Nations Convention on the Law of the Sea 1982, A Commentary*, Vol. V, M. H. Nordquist (ed) Dordrecht-Boston-London, 1989, p. 405.

¹¹ Formulacija o zastupljenosti *najvažnijih pravnih sustava u svijetu* preuzeta je iz čl. 9. Statuta Međunarodnog suda u Haagu, a poštivanje pravične zemljopisne zastupljenosti provodit će se, vjerojatno na način kako se ostvaruje prilikom izbora raznih dužnosnika u Općoj skupštini UN. Valjat će, naime, sačekati praksu da bismo ustanovili kakav će utjecaj imati čl. 161. t. 1. (e) Konvencije UN o pravu mora, u kojem su decidirano navedene slijedeće svjetske zemljopisne regije: Afrika, Azija, Istočna Europa (ex Socijalističke zemlje), Latinska Amerika, Zapadna Europa i ostale zemlje.

¹² U prvim radnim nacrtima Konvencije UN o pravu mora odredbe o rješavanju međunarodnih sporova između država članica bile su odjeljene od odredbi za rješavanje sporova vezanih uz istraživanje i iskorištavanje bogatstva Zone (općeg dobra čovječanstva). Razlika je temeljena na uvjerenju da postupke i forume valja odijeliti, jer stranačku sposobnost (*ius stadi in iudicio*) pred Međunarodnih sudom u Haagu imaju isključivo države (pred Sudom se ne mogu pojaviti kao stranke u sporu međunarodne organizacije, a ni pojedinci). Pošto će djelatnosti u Zoni organizirati i nadzirati

Međunarodna vlast za morsko dno, a poslove radi istraživanja i iskorištavanja - pored država stranaka - razni entiteti (subjekti) koji nisu države članice Konvencije, za njih se željelo urediti posebne postupke i osnovati, uz arbitražu, posebne forume za rješavanje sporova. U raspravama se, međutim, iskristaliziralo mišljenje da je racionalnije - zbog štednje i koncentracije stručnjaka-arbitara - kreirati jedinstven sustav rješavanja sporova za pravne subjekte (entitete) na koje će se Konvencija UN o pravu mora protezati, s tim da se vodi računa o specifičnostima koje uzrokuju djelatnosti u Zoni.

¹³ Adede, *o.c.*, p. 144.

¹⁴ Ibler: Sistem mirnog rješavanja sporova, *Prinosi za poredbeno proučavanje prava i međunarodno pravo, Novo pravo mora*, izdanje Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Instituta za međunarodno pravo i međunarodne odnose, XV, 1982, br. 17, str. 276.

¹⁵ Čl. 38. Statuta Međunarodnoga suda za pravo mora i čl. 293. Konvencije UN o pravu mora (1982).

¹⁶ Rosenne & Sohn, *o.c.*, p. 408

¹⁷ Na taj je način udovoljeno onim državama koje su se u pregovorima na Trećoj konferenciji UN o pravu mora usprotivile zalaženju Suda u legislativna i diskrecijska ovlaštenja Skupštine Vlasti. - Rudolf, *o.c.*, str. 454.

¹⁸ Usporedi s odlukama obalnih država u obavljanju njihovih legislativnih i diskrecijskih ovlasti u isključivoj gospodarskoj zoni i mogućnošću njihovog sudskog revidiranja. Može se reći da odredba u čl. 189. teži izjednačavanju legislativnih i diskrecijskih ovlasti Vlasti za morsko dno sa legislativnim i diskrecijskim ovlastima suverenih obalnih država unutar njihove isključive gospodarske zone. Bilo je i suprotnih mišljenja onih koji su čl. 189. smatrali neprimjerenim zbog tendencije njegovih zagovaratelja da se oslanjaju na "analogiju između ovlasti nacionalnih legislativa i ovlasti Vlasti za morsko dno". - Adede, *o.c.*, p. 158.

¹⁹ Usporedit t. 1. čl. 96. Povelje UN.

Međunarodni sud u Haagu je i savjetodavni organ Ujedinjenih naroda za pravna pitanja. Savjetodavna mišljenja od Suda mogu tražiti samo Opća skupština i Vijeće sigurnosti, a po ovlaštenju Opće skupštine, drugi organi UN i specijalizirane ustanove, ali samo za pravna pitanja koja se pojave u okviru njihove djelatnosti. Države ne mogu zatražiti savjetodavna mišljenja.

BIBLIOGRAFIJA

BIBLIOGRAPHY

1. ADEDE, A.O., Prolegomena to the dispute settlement part of the Law of the Sea Convention, *New York University Journal of International Law and Politics*, 10, 1977-8, pp. 253-340.

The basic structure of the disputes settlement part of the Law of the Sea Convention, *Ocean Development and International Law*, 11, 1982.

The System for Settlement of Disputes under the United Nations Convention on the Law of the Sea, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1987.

2. ANAND, R. P., (Ed.), *Law of the Sea: Caracas and Beyond*, Martinus Nijhoff, Hague-Boston-London, 1980.

3. CARNEGIE, A.R., The Law of the Sea Tribunal, *International and Comparative Law Quarterly*, Vol. 28, 1979, pp. 669-680.

4. CHURCHILL, R.R. and Lowe A.V., *The Law of the Sea*, second ed. Manchester, 1988.

5. IBLER, V., The Settlement of Disputes arising from the Interpretation and Application of the Sea Law Convention with Special Consideration of the Spring 1976 New York Session of the Law of the Sea Conference, *Thesaurus Acroasium of the Institute of Public International Law and International Relation of Thessaloniki*, Vol. VII, The Law of the Sea (4th Session: September 1976) Thessaloniki,

1977, pp. 453-475.

Sistem mirnog rješavanja sporova, *Prinosi za poredbeno proučavanje prava i međunarodno pravo, Novo pravo mora*, izdanje Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Instituta za međunarodno pravo i međunarodne odnose, XV, 1982, br. 17, str. 260-281.

6. MERRILLS, J.G., *International Dispute Settlement*, second edition, Cambridge, Grotius Publications Limited, 1991.

7. OXMANN, B.H., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The 1976 New York Session, *American Journal of International Law*, Vol. 71, No. 2, 1977, pp. 247-269.

The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The 1977 New York Session, *American Journal of International Law*, Vol. 72, No. 1, 1978, pp. 57-83.

The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Seventh Session (1978), *American Journal of International Law*, Vol. 73, No. 1, 1979, pp. 1-41.

The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Eighth Session (1979), *American Journal of International Law*, Vol. 74, No. 1, 1980, pp. 1-74.

The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Ninth Session (1980), *American Journal on International Law*, Vol. 75, No. 2, 1981, pp. 211-156.

The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Tenth Session (1981), *American Journal of International Law*, Vol. 76, No. 1, 1982, pp. 1-23.

8. ROSENNE, S., The Settlement of Disputes in the New Law of the Sea, *Revue Iranienne des relations internationales*, Nos. 11-12, 1978, pp. 401-433.

9. ROSENNE, S., SOHN, L.B., (Volume editors), *United Nations Convention on the Law of the Sea 1982, A Commentary*, Vol. V. M.H. Nordquist (ed.) Dordrecht-Boston-London, 1989.

10. RUDOLF, D., *Međunarodno pravo mora. Zagreb 1985. Enciklopedijski rječnik međunarodnog prava mora*, Split, 1989, str. 583.

11. SOHN, L., A Tribunal for the Sea-Bed of the Ocean, *Zeitschrift für ausländischer öffentliches Recht und Völkerrecht*, No. 32, 1972, S. 253.

Settlement of Disputes Arising out of the Law of the Sea Convention, *The San Diego Law Review*, XII, 1975.

Summary

Among the most attractive novelties of the UN Law of the Sea Convention (1982) is the one introducing the International Law of the Sea Tribunal to primarily settle the disputes arising in applying or interpreting the Convention. To settle the disputes arising from exploring or exploiting the natural resources of the common heritage of mankind, i.e. Area the tribunal is to establish the Sea-Bed Disputes Chamber as a unique forum within the disputes settling system created by the Convention.

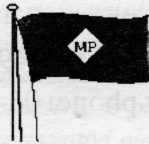
The Chamber is to be composed of eleven judges selected from among the International Law of the Sea Tribunal judges by majority their votes. The Chamber is an autonomous judicial institution, namely, the president of the International Law of the Sea Tribunal may not preside the session of the Chamber and the term "jurisdiction of the Tribunal" comprises the jurisdiction of the tribunal itself and of all of its special chambers but not of the Sea-Bed Disputes Chamber.

The Chamber is endowed with specific, unique features which, we may say, constitute an additional reason for accepting the jurisdiction of the International Law of the Sea Tribunal. The uniqueness of the Chamber consists in its

being accessible not only to state parties but also to "entities" other than the state parties: the international Sea Bed Authority, Enterprise - an organ of the Authority to carry out various activities in the Areas on behalf of the Authority as quoted in Article 1970 of the Convention, companies of the state parties and to juridical and natural persons, The Chamber is thus open to "entities" other than the states, namely to all entities that might be expected to explore or to exploit the natural resources of the Area. Its uniqueness

is reflected in its advisory function, too, (the International Law of the Sea Tribunal is not vested with the advisory function). Upon the request of the Assembly or the Council of the International Sea Bed Authority, the Chamber provides advisory opinions on all legal issues within the scope of their activities. The states are not entitled to ask an advisory opinion from the Chamber.

Rukopis primljen: 11.7.1995.

MEDITERANSKA PLOVIDBA d.d.
KORČULA - HRVATSKA

DIREKCIJA - KORČULA

Telegram: Mediteranska Korcula

Telex: 27528 MEDKOR

Telefoni: 050/ 711-156

711-155

Telefax: 050/ 711-157

**RASPOLAŽE SPECIJALNIM BRODOVIMA HLADNJAČAMA ZA
PRIJEVOZ LAKO POKVARLJIVIH TERETA PO SVIM MORIMA
SVIJETA.**

**PREVOZI ROBU U SLOBODNOJ PLOVIDBI PO
SVIM MORIMA SVIJETA**

**SUVREMENIM TRAJEKTOM ODRŽAVA VEZU
KORČULA - KOPNO.**